

VARLI ATA KASIB ATA

ROBERT T. KIYOSAKI və Ş. LEKTOR

Tərcüməçi:
Aydan Xəyal

qanun neşriyyatı

RICH DAD POOR DAD

BY ROBERT T. KIYOSAKI AND S. LECHTER

Kitab müasir həyatda yüksək rifah içində yaşamağın yollarını öyrədir. Qanunları pozmadan varlanmağın müxtəlif sirləri var. Burada müəlliflər öz təcrübələrini bölüşür, mümkün prinsip və şərtləri təhlil edirlər. Kitabın ümumi məğzi bundan ibarətdir: müasir dövrdə çoxlu pul qazanmaq üçün çox işləməyə ehtiyac yoxdur. Ağıllı olmaq, enerjini və biliyi səmərəli xərcləmək yetərlidir. Təbii, əldə olunan vəsaiti düzgün paylaşdırmaq və ondan düzgün istifadə etmək də şərtidir. Eyni zamanda, maliyyə savadı almaq, bazar konyunkturasını öyrənmək və bütün bunları təcrübədə tətbiq etmək...

Yaxşı var-dövlət qazanmaq və öz həyatınızı firavanlıq içərisində keçirmək istəyirsinizsə, doğru ünvandasınız.

Robert T. Kiyosaki, Sharon L. Lechter RICH DAD, POOR DAD
Robert T. Kiyosaki, Şeron L. Lektor VARLI ATA, KASIB ATA
Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 232 səh.

Janr: non-fiction/özünüinkışaf

Yaş qrupu: 16+

Ölçü: 130x200 mm

Cild: yumşaq

Çapa imzalandı: 02.07.2024

Naşir: Şahbaz Xuduoğlu
Tərcüməçi: Aydan Xəyal
Texniki redaktor: Aygül Yelmarlı
Mətn dizaynı: Rəhilə Şamilqızı
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

İstanbul Copyright Awards-ın qalibi

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

© Qanun Nəşriyyatı, 2019; 2024

Copyright © 2017 by Robert T. Kiyosaki

This edition published by arrangement
with Rich Dad Operating Company, LLC.

ISBN 978-9952-26-549-1

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım

hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur.

Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri “Müəlliflik hüququ və əlaqəli
hüquqlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

Kitab dünyadakı bütün valideynlərə –
uşaqların ən əsas müəllimlərinə həsr olunur.

Varlı valideynlər övladlarına nə öyrədirlər ki, bunu kasıb
valideynlər öyrətmir?

Biz bu kitaba layiq olduğu açıqlamanı yazma bilmədik,
lakin o, bir çox həyatları dəyişib və dünyada bir çox yeni
ideyaların yaranmasının səbəbkarı olub.

Giriş:

BU HƏR KƏSƏ LAZIMDIR

Məktəb, uşaqları real həyatda yaşamağa hazırlayırmı? Mənim savadlı valideynlərim deyərdilər: "Yaxşı oxu, yaxşı qiymətlər al! Və sən yüksək məvacibli işə düzələ bilərsən!" Onların həyatda əsas məqsədləri mənə və böyük bacıma universitet təhsili vermək idi ki, bizim gələcəkdə uğur qazanmaq üçün şansımız olsun.

1976-cı ildə mən, nəhayət ki, mühasibat işimdən diplom aldım. Florida ştatının universitetini fərqlənmə ilə bitirdim və mənim valideynlərimin arzusu həyata keçdi. Onların böyük planına uyğun olaraq məni iri bir mühasibat şirkəti işə götürdü. Mənim qarşımda yüksələcəyim vəzifələrin uzaq yolu və nisbətən tez təqaüdə çıxmaq imkanı dururdu.

Ərim Mayklın da hekayəsi mənimkinə bənzəyir. Biz hər ikimiz aztəminatlı ailədə böyümüşdük və bizim ailədə əməyə böyük hörmət var idi. Maykl iki fərqlənmə diplomu almışdı – birincisini mühəndis, ikincisini hüquqşünas kimi. Ona Vaşinqtonda tanınmış müəllif hüquqları ilə məşğul olan hüquq firmasında iş təklif etdilər. Gələcək parlaq görünürdü. Hamı əmin idi ki, onu uğurlu karyera gözləyir. Həqiqətən də bizim hər ikimizə karyera qurmaq müyəssər

olsa da, heç də hər şey bizim gözlədiyimiz kimi olmadı. Biz bir neçə dəfə müxtəlif ağlabatan səbəblərdən iş yerimizi dəyişməli olduq və indi firma bizə gözlədiyimiz təqaüdü verməyəcəkdi. Bizim təqaüd fondumuz yalnız bizim öz sərmayəmiz sayəsində artır. Maykla bizim gözəl ailəmiz və 3 övladımız var. İndi mən bu sətirləri yazdığım anda, onlardan ikisi kollecdə oxuyur, üçüncü isə yuxarı sinif şagirdidir. Biz külli miqdarda pul xərcləyirik ki, övladlarımız ən yaxşı təhsili alsınlar.

Bir dəfə, 1996-cı ildə oğullarımdan biri məktəbdən çox acıqlı qayıtdı. O oxumaqdan bezmişdi: "Mən niyə mənə heç vaxt lazım olmayacaq fənləri öyrənməliyəm?" "Çünki sən qiymətlərin pis olsa, səni kollecə götürməyəcəklər". "Məni ora götürsələr də, götürməsələr də, mən varlı olacam". "Əgər sən kolleci bitirməsən, yaxşı iş tapa bilməyəcəksən", – mən artıq narahatlıqla cavab verdim. – "Bəs sən yaxşı işin olmadan necə varlanacaqsan?" Oğlum gülümsündü və başını yellədi. "Eyni şeyi nə qədər demək olar? Ana, sən zəmanədən geri qalırsan. Bir ətrafa bax. Ən varlı adamlar təhsillərinə görə varlanmırlar. Maykl Cordana, Madonnaya bax. Hətta Bill Qeyts Harvardı bitirmədən "Maykrasoft"u yaratdı. İndi isə o, Amerikada ən varlı adamdır, onun hələ 40 yaşı da olmayıb. Bir beysbolçu ildə 4 milyon dollardan çox qazanır. Onu isə ağıldankəm elan etmişdilər".

Biz bir müddət susduq və bu an mən başa düşdüm ki, oğluma nə vaxtsa öz valideynlərimdən eşitdiyim məsləhətləri verirəm. Ətrafımızdakı dünya dəyişilib, məsləhətlər isə eyni qalıb. Yaxşı təhsil və əla qiymətlər artıq uğuru təmin etmir. Lakin bunları bizim övladlarımızdan başqa sanki heç kim fərq etmir.

"Ana, mən sən və atam qədər işləmək istəmirəm. Siz çox pul qazanırsız və biz içində çoxlu oyuncaqlar olan böyük evdə yaşayırıq. Mən sənin məsləhətinə qulaq assam və sizin kimi yaşasam, sizin kimi çox işləsəm və çox vergi ödəsəm, nəticədə mən də xirtdəyə kimi borc içində olacam. Bizim zamanəmizdə işlər heç də daimi olmur. Mən bilirəm ki, işdən çıxarımaq və ya ixtisara düşmək nə deməkdir. Həm də bilirəm ki, bu gün universitet məzunları sizin vaxtınızdakı qədər maaş almırlar. Məsələn, həkimlər daha əvvəlki qədər qazanırlar. Mən bilirəm ki, dövlətin və ya şirkətin təqaüdünə güvənmək olmaz. Mənim suallarına yeni cavablar lazımdır". O haqlı idi. Ona yeni cavablar lazım idi, həmçinin mənə də. Ola bilsin ki, mənim valideynlərimin məsləhətləri 1945-ci ilə qədər doğulanlar üçün münasib idi. Lakin bu günün, sürətlə yenilənən dünyanın insanlarını bu məsləhətlər fəlakətə apara bilər. Mən artıq uşaqlarıma deyə bilməzdim ki, məktəbə gedin, yaxşı oxuyun və daimi iş yeri tapın. Mən başa düşdüm ki, onlara yeni bir şeylər öyrətməliyəm. Bir ana kimi və bir mühasib kimi mənə həmişə narahat edirdi ki, məktəbdə maliyyə dərslərinə çox cüzi diqqət yetirilir. Bir çox uşaqların məktəbi bitirməmiş, artıq kredit kartları var. Ancaq onlara pulun nə olduğunu və bununla necə rəftar etmək lazım gəldiyini heç kəs başa salmır. Hələ kredit kartlarının mahiyyətini demirəm. Sadə yolla desək, onlar maliyyə savadı və pulların necə işləməsi barədə anlayışı olmadan real həyata hazır deyillər. Burada isə pulu artırmaqdan əlavə, onu xərcləməyə daha çox diqqət ayırırlar.

Mənim böyük oğlum kollecə girən kimi bütün kredit kartlarına borc yığıldı. O zaman mən ona nəinki borclarını ödəməkdə kömək etdim, həm də övladlarımla maliyyə problemlərini həll edəcək proqramlar axtarışına çıxdım.

Günlərin birində həyat yoldaşım mənə işdən zəng vurdu. O dedi: "Burada bir adam var, sən onunla tanış olmalısən. Onun adı Robert Kiyosakidir. O, biznesmen və yatırımcıdır. Robert bizim şirkətdən tədris məhsuluna görə patent alır. Mənə elə gəlir ki, sənin axtardığın məhz budur".

Robert Kiyosakinin hazırladığı bu tədris məhsulu ərim Mayklın o qədər xoşuna gəlmişdi ki, biz hər ikimiz bu "Pul axını" adlanan oyunun sınağında iştirak etmək qərarına gəldik. Mən bura universitetin birinci kursunda oxuyan 19 yaşlı qızımı da dəvət etdim. O, gəlməyə razılıq verdi. Sınaqda 15 nəfərə yaxın adam iştirak edirdi və onlar 3 qrupa ayrılmışdılar. Maykl haqlıydı, mənə məhz belə tədris üsulu lazım idi. Doğrudur, orada gözlənilməz şeylər çox idi. Parlaq rənglənmiş oyun lövhəsi monopoliya oyununun lövhəsini xatırladırdı. Lakin mərkəzdə bahalı kostyum geydirilmiş siçovul şəkli var idi. Monopoliyadan fərqli olaraq, burada 2 zolaq vardı: daxili və xarici. Oyunun məqsədi daxili zolaqdan xarici, sürət zolağına çıxmaq idi. Robert daxili zolaqdakı hərəkəti "siçovul yürüşü" adlandırırdı. Robertin şərhinə görə, sürət zolağı varlıların real həyatda hansı qaydalarla oynadığını göstərirdi.

O, "siçovul yürüşləri" nə belə bir açıqlama verdi: "Əgər siz ali təhsilli və çox işləyən bir insanın həyatına fikir versəniz, çoxlu qanunauyğunluqlar görəcəksiniz. Körpə dünyaya gəlir, sonra məktəbə gedir. Valideynləri onun yaxşı qiymət alması və kollecə girməsi ilə fəxr edirlər. Kolledcən sonra o universitet, bəlkə də aspirantura bitirir, sonra isə o proqramlaşdırıldığı işi görür və daimi iş yeri axtarır. O, bu iş yerini tapır, ya həkim, ya vəkil olur, ya hərbi sahəyə, ya da digər dövlət xidmətinə gedir. O pullar qazanmağa başlayır, kredit kartları əldə edir və əgər daha öncədən

başlamamışdısa, alış-verişə girişir. Uşağın əlinə pul düşür və o özü kimi uşaqların toplandığı yerlərə gedir. O, burada tanış olur, görüşür və çox vaxt bu toyla nəticələnir. Günümüzdə həm kişilər, həm qadınlar işləyir və iki yerdən gəlir əldə etmək çox əladır. Cütlük həyatından və uğurlarından razıdır. Onları qarşıda buludsuz gələcək gözləyir və onlar ev, maşın, televizor almağı, səyahətə getməyi və uşaq böyütməyi qərara alırlar. Onlar bütün bunlara nail olurlar. Ancaq onların xərcləri gündən-günə artır. Gənc cütlük xərclərini ödəmək üçün daha çox işləyir, daha yüksək vəzifələrə can atır və qazancını çoxaltmağa çalışır. Qazancıları artır və daha bir övlad dünyaya gəlir. Onlara daha geniş ev tələb olunur. Cütlük daha çox işləyir və daha dəyərli işçiyə çevrilirlər. Onlar təhsillərini bir az da artırır ki, yeni iş yeri qazansınlar. Onlar hətta iki işdə işləməyə başlayırlar. Gəlirlər artdıqca onlarla birlikdə gəlir vergisi də, həmçinin onların təzə evinin daşınmaz əmlak vergisi də artır, təqaüd fonduna köçürmələr çoxalır və sairə və ilaxır. Onlar yüksək məvacib alırlar və təəccüblənirlər: Bütün pullar hara gedir? Sonra onlar yatırım fondunun səhmlərini alırlar və kredit kartlarını baqqaliyə mallarına xərcləyirlər.

Uşaqların artıq 5-6 yaşı var və ailə onların təhsili, həmçinin də öz təqaüdləri üçün pul tədarük etməyə başlamalıdır. 35 il əvvəl dünyaya gəlmiş bu xoşbəxt insanlar indi ömürlük "siçovul yürüşü"nin üzvləridir. Onlar şirkət sahiblərinə, vergi ödədikləri dövlətə və böyük həcmdə kreditlər ödədikləri banklara işləyirlər və bütün bunlardan sonra onlar öz doğma övladlarına yaxşı oxumağı, yaxşı iş tapmağı tövsiyə edirlər. Əgər kimsə onların saflığından istifadə etməsə, onlar heç vaxt pul barədə heç

nə bilməyəcəklər. Onlar bütün həyatlarını işləyirlər, onları yeni bir işgüzar nəsil əvəz edir və tarix təkrarlanır. Bax, budur "siçovul yürüşü". Sürət zolağına çıxmağın yeganə yolu təcrübədə mühasibat və yatırım işinin ustası olduğunu sübut etməkdir. Bu isə yəqin ki, ən çətin fənlərdir".

Mənim kimi təcrübəli bir mühasib və auditor üçün inanılmaz idi ki, Robert bu fənlərin öyrənilməsini bu qədər maraqlı və əyləncəli tərtib edib. Tədrisin özü isə o qədər maraqlı keçirdi ki, biz siçovul yürüşündən qurtulmaq üçün ciddi səy göstərirdik, halbuki biz bunun bir tədris olduğunu artıq unutmuşduq. Tədrisin ikinci mərhələsinə qızımın olan maraqlı söhbət daxil idi. Biz əvvəllər müzakirə etmədiyimiz şeylər barədə danışırıdık. Bir mühasib kimi, maliyyə hesablamaları daxil olan bir oyunda oynamaq mənim üçün asan idi. Ona görə də mənim əlavə vaxtım qalırdı ki, qızıma və digər oyunçulara bəzi maliyyə terminlərini izah edim.

Bütün oyunçular arasında mən yeganə adam idim ki, həmin günü sürət zolağına birinci çıxdım. Bunun üçün mənə əlli dəqiqə bəs elədi. Oyun isə təxminən 3 saat davam edirdi. Mənim masam arxasında bank işçisi, şirkət sahibi və proqramçı əyləşmişdi. Bu adamların mühasibat və yatırım barədə əzmlumatlı olmaları məni narahat edirdi. Bu, onların həyatlarında çox vacib fənlər idi. Heç cür ağılım kəsmirdi ki, onlar real həyatda öz işlərini necə aparırlar. Mənim 19 yaşlı qızım üçün bunun niyə çətin olduğunu anlaya bilərdim, ancaq ondan iki dəfə böyüklərin çətinlik çəkməsi...

"Siçovul yürüşü"ndən qurtulduqdan sonra, 2 saat ərzində mən qızımın və bu ali savadlı böyüklərin zər atmağını və jetonları tərpətməyini müşahidə edirdim. Əlbəttə, onların